

Czwartek, 7 kwietnia 2022 r.

P9_TA(2022)0124

Sytuacja w zakresie praworządności i praw człowieka w Republice Gwatemali**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 kwietnia 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności i praw człowieka w Republice Gwatemali (2022/2621(RSP))**

(2022/C 434/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Gwatemali, a w szczególności rezolucję z 14 marca 2019 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Gwatemali ⁽¹⁾,
  - uwzględniając oświadczenia rzecznika wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 11 lutego 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności w Gwatemali oraz z 23 marca 2022 r. w sprawie pogorszenia się sytuacji w zakresie praworządności w Gwatemali,
  - uwzględniając Umowę ustanawiającą stowarzyszenie między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ameryką Środkową, z drugiej strony ⁽²⁾, w szczególności jej klauzulę dotyczącą praw człowieka,
  - uwzględniając wytyczne Unii Europejskiej w sprawie obrońców praw człowieka,
  - uwzględniając sprawozdanie Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka z 28 lutego 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Gwatemali,
  - uwzględniając oświadczenie rzecznika Sekretarza Generalnego ONZ z 11 lutego 2022 r. w sprawie Gwatemali,
  - uwzględniając oświadczenie Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka (IACHR) z 22 lutego 2022 r., w którym wyraziła ona zaniepokojenie nowymi naruszeniami niezależności sądów w Gwatemali, a także oświadczenie z 9 marca 2022 r. IACHR i specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. niezawisłości sędziów i prawników wzywające Gwatemalę do zagwarantowania niezależności i bezstronności przy mianowaniu nowego prokuratora generalnego tego kraju,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka i konwencje ONZ w sprawie praw człowieka, a także protokoły fakultatywne do nich,
  - uwzględniając Pakt praw obywatelskich i politycznych ONZ z 1966 r.,
  - uwzględniając konstytucję Gwatemali,
  - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Gwatemala jest ważnym partnerem UE o podobnych poglądach, o czym świadczy kluczowa rola tego kraju w integracji regionalnej w Ameryce Środkowej i jego tymczasowe przewodnictwo w systemie integracji regionalnej Ameryki Środkowej, rozwój współpracy handlowej między UE a Gwatemalą, solidarność tego kraju z Ukrainą i Europą oraz zdecydowane potępienie przez Gwatemalę rosyjskiej napaści na Ukrainę, a także aktywna rola tego kraju na forach międzynarodowych i konstruktywny dialog z ambasadą Gwatemali w Brukseli w kontekście Delegacji Parlamentu Europejskiego do spraw Stosunków z państwami Ameryki Środkowej;
- B. mając na uwadze, że w 2019 r. rząd Republiki Gwatemali jednostronnie podjął decyzję o zakończeniu mandatu Międzynarodowej Komisji przeciw Bezkarności w Gwatemali (CICIG), która działała w tym kraju od 12 lat; mając na uwadze, że w okresie, gdy władze współpracowały z CICIG, Gwatemala wykazywała stałe postępy w rozpatrywaniu spraw dotyczących praw człowieka i korupcji;

⁽¹⁾ Dz.U. C 23 z 21.1.2021, s. 92.

⁽²⁾ Dz.U. L 346 z 15.12.2012, s. 3.

Czwartek, 7 kwietnia 2022 r.

- C. mając na uwadze, że od tamtej pory Gwatemala doświadcza ciągłego procesu kooptacji instytucjonalnej i rozpadu praworządności, systematycznego utrudniania i tłumienia legalnej pracy sędziów i prokuratorów, kampanii oszczerstw, aresztowań i zastraszania podmiotów wymiaru sprawiedliwości, w szczególności z CICIG, urzędu prokuratora ds. praw człowieka i prokuratury specjalnej ds. przeciwdziałania bezkarności (FECI), a także nasiliły się ataki na organizacje społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka oraz kryminalizacja tych organizacji;
- D. mając na uwadze, że prokuratorzy ds. korupcji i przestępczości zorganizowanej z udziałem wysokich rangą urzędników państwowych i właścicieli przedsiębiorstw byli pociągani do odpowiedzialności karnej w licznych postępowaniach karnych w wyniku skarg wnoszonych do Sądowej Komisji Dyscyplinarnej oraz postępowani wstępnych wspieranych przez Ministerstwo Spraw Publicznych Gwatemali, aby aresztować ich lub uchylić ich immunitet sędziowski; mając na uwadze, że coraz większa liczba postępowań sądowych przeciwko niezależnym sędziom, prokuratorom i prawnikom oraz brak szybkiej i skutecznej reakcji i środków ochrony są niepokojące;
- E. mając na uwadze, że groźby, nękanie i ryzyko arbitralnych zatrzymań doprowadziły do tego, że 20 sędziów ogłosiło, iż opuszczają Gwatemalę, aby chronić swoje bezpieczeństwo oraz integralność cielesną i psychiczną, a także aby nie narażać się na odwet ze strony organów państwowych Gwatemali; mając na uwadze, że sprawy sędzi Eriki Aifán, byłych adwokatów generalnych Claudii Paz i Thelmy Aldany oraz Juana Francisca Sandovala, kierującego FECI, to tylko kilka przykładów nękania pracowników wymiaru sprawiedliwości w Gwatemali;
- F. mając na uwadze, że w art. 203 konstytucji Gwatemali podkreślono, iż funkcje sędownicze mogą być sprawowane wyłącznie przez Sąd Najwyższy i inne trybunały przewidziane w ustawie; mając na uwadze brak postępów w wyborze sędziów na wolne stanowiska w Sądzie Najwyższym i Sądzie Apelacyjnym; mając na uwadze, że w tym roku prezydent i Kongres powołają trzy kluczowe osoby: prokuratora generalnego, rzecznika praw człowieka i kontrolera generalnego;
- G. mając na uwadze, że w maju 2022 r. wybrany zostanie nowy prokurator generalny Republiki Gwatemali; mając na uwadze, że konstytucja Gwatemali stanowi, iż powołanie prokuratora generalnego odbywa się za pośrednictwem komisji nominacyjnej, w której skład wchodzi prezes Sądu Najwyższego, dziekani wydziału prawa, członkowie izby adwokackiej i członkowie społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że we wrześniu 2021 r. prokurator generalna Republiki Gwatemali i kandydatka do ponownego wyboru María Consuelo Porras oraz sekretarz generalny prokuratury Angel Pineda zostali wpisani przez Departament Stanu USA na listę Engela jako skorumpowani i niedemokratyczni urzędnicy utrudniający ściganie przestępstw w sprawach o korupcję; mając na uwadze, że prokurator generalny odgrywa zasadniczą rolę w gwarantowaniu praworządności, ochronie i obronie praw człowieka oraz w walce z korupcją i bezkarnością;
- H. mając na uwadze, że Międzypamerykańska Komisja Praw Człowieka i Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. Niezawisłości Sędziów Sądów Wyższego Szczebla i Sędziów Sądów Niższego Szczebla wydali szereg zaleceń dotyczących przeprowadzenia reformy konstytucyjnej w odniesieniu do procedur wyboru prokuratora generalnego i sędziów sądów najwyższych w Gwatemali zgodnie z międzynarodowymi standardami niezależności i bezstronności;
- I. mając na uwadze, że rząd Gwatemali podjął wysiłki na rzecz wdrożenia strategii politycznych promujących przejrzystość, walkę z korupcją i walkę z bezkarnością poprzez utworzenie Prezydenckiego Komitetu Przeciwko Korupcji oraz Prezydenckiego Komitetu na rzecz Pokoju i Praw Człowieka, co powinno przynieść konkretne rezultaty;
- J. mając na uwadze, że według Transparency International w ciągu ostatnich 10 lat (od 2010 r.) Gwatemala spadła we wskaźniku postrzegania korupcji o 59 miejsc (z 91. na 150.) spośród 180 krajów;
- K. mając na uwadze, że dekret 4–202, znany jako ustawa o organizacjach pozarządowych, który wszedł w życie w lutym 2022 r., ma na celu ograniczenie działalności organizacji pozarządowych, zaostrenie nadzoru rządowego i otwarcie drzwi dla likwidacji organizacji pozarządowych, które nie spełniają wymogów administracyjnych;
- L. mając na uwadze, że przemoc i wymuszenia ze strony potężnych organizacji przestępczych nadal stanowią poważny problem w Gwatemali oraz mając na uwadze, że przemoc związana z przestępczością zorganizowaną jest ważnym powodem, dla którego ludzie opuszczają ten kraj;

Czwartek, 7 kwietnia 2022 r.

- M. mając na uwadze, że w 2021 r. Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (OHCHR) udokumentowało 103 ataki na obrońców praw człowieka i sześć zabójstw, a także 33 ataki na dziennikarzy; mając na uwadze, że obrońcy środowiska i ziemi, ludność rdzenna i społeczności tubylcze oraz obrońcy praw kobiet muszą stawiać czoła poważnym zagrożeniom; mając na uwadze, że OHCHR podkreśla wzrost nadużywania prawa karnego przez podmioty państwowe i niepaństwowe przeciwko obrońcom praw człowieka i dziennikarzom w celu karania ich lub utrudniania zgodnego z prawem wykonywania ich pracy;
- N. mając na uwadze, że ludność rdzenna nadal boryka się z wieloma formami dyskryminacji oraz nierównościami gospodarczymi i społecznymi; mając na uwadze, że istnieje potrzeba wzmocnienia relacji opartej na zaufaniu między instytucjami publicznymi a ludnością rdzenną poprzez wdrożenie środków ochrony i wykonywanie praw tej ludności, w tym prawa do dobrowolnej, uprzedniej i świadomej zgody;
- O. mając na uwadze, że przemoc ze względu na płeć i przemoc seksualna wobec kobiet i dziewcząt to powszechny i głęboko zakorzeniony problem; mając na uwadze, że 8 marca 2022 r. Kongres Gwatemali zatwierdził dekret 18–2022, tzw. ustawę o ochronie życia i rodziny, która uznaje aborcję za przestępstwo w każdych okolicznościach i przewiduje karę więzienia od 5 do 25 lat, a także zakazuje nonkonformizmu płciowego i edukacji seksualnej w szkołach; mając na uwadze, że po licznych protestach na szczeblu krajowym i międzynarodowym prezydent wyraził zamiar zawetowania dekretu, a 15 marca 2022 r. Kongres Gwatemali zagłosował za zarzuceniem kontrowersyjnej ustawy;
- P. mając na uwadze, że Gwatemala ma jeden z najwyższych wskaźników nierówności i jedne z najgorszych w regionie wskaźników ubóstwa, niedożywienia oraz umieralności matek i dzieci; mając na uwadze, że Gwatemala zajmuje szóste miejsce na świecie pod względem chronicznego niedożywienia;
- Q. mając na uwadze, że UE pozostaje jednym z głównych partnerów Gwatemali, a w okresie programowania Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (2014–2020) przeznaczyła 152 mln EUR na bezpieczeństwo żywnościowe, walkę z korupcją, pokój i bezpieczeństwo oraz konkurencyjność;
- R. mając na uwadze, że wywodząca się z ludności rdzennej gwatemalska obrończyni środowiska i finalistka Nagrody im. Sacharowa za 2017 r. Aura Lolita Chávez opuściła kraj po serii poważnych ataków, grózb śmierci i prób zniesławienia, a jeśli wróci do Gwatemali, grożą jej różne postępowania sądowe; mając na uwadze, że należy zapewnić jej bezpieczeństwo prawne i fizyczne, jeżeli zdecyduje się na powrót;
1. jest zaniepokojony pogarszaniem się sytuacji w zakresie praworządności w Gwatemali oraz działaniami prawnymi podejmowanymi przez Sąd Najwyższy i prokuratora generalnego przeciwko niezależnym sędziom, prawnikom i prokuratorom, którzy prowadzą dochodzenia lub ścigają struktury przestępcze powiązane z wysoko postawionymi urzędnikami państwowymi i właścicielami firm;
  2. potępia kryminalizowanie i zatrzymywanie pracowników wymiaru sprawiedliwości zaangażowanych w ściganie przypadków korupcji i walkę z bezkarnością oraz groźby i akty nękania skierowane wobec nich, a także dyskredytujące kampanie medialne prowadzone przeciwko nim; wzywa władze Gwatemali do zaprzestania tych działań oraz do przestrzegania zasad państwa prawa i pełnego poszanowania niezależności organów władzy jako kluczowych elementów walki z bezkarnością i korupcją;
  3. wzywa władze Gwatemali do przeprowadzenia natychmiastowych, gruntownych i bezstronnych dochodzeń w sprawie grózb, aktów nękania i kampanii stygmatyzacji skierowanych przeciwko urzędnikom wymiaru sprawiedliwości i podmiotom społeczeństwa obywatelskiego, w celu zidentyfikowania osób odpowiedzialnych i postawienia ich przed kompetentnymi, niezawisłymi i bezstronnymi sądami;
  4. wzywa władze Gwatemali do pilnego podjęcia niezbędnych środków w celu zapewnienia bezpieczeństwa i nietykalności sędziów, prokuratorów, prawników – w tym byłych prawników Międzynarodowej Komisji przeciw Bezkarłości w Gwatemali (CICIG) – oraz obrońców praw człowieka i osób zatrzymanych, a także do zagwarantowania ich prawa do sprawiedliwego procesu; wzywa władze do zapewnienia bezpiecznego powrotu osób zmuszonych do opuszczenia kraju w obawie o swoje bezpieczeństwo;
  5. przypomina, że instytucje gwatemalskie potrzebują wzmocnionych i skutecznych kanałów dialogu w celu promowania wartości demokratycznych, praworządności i poszanowania praw człowieka;

Czwartek, 7 kwietnia 2022 r.

6. potwierdza, że proces wyboru i mianowania sędziów musi być przejrzysty i partycypacyjny, a kandydaci powinni być wybierani na podstawie swoich zasług i udokumentowanych osiągnięć w zakresie poszanowania praw człowieka, zgodnie ze standardami międzynarodowymi i konstytucją Gwatemali; w związku z tym zwraca się do władz Gwatemali o zagwarantowanie uczciwego wyboru sędziów, zwłaszcza w odniesieniu do wyboru prokuratora generalnego i rzecznika praw człowieka;
  7. podkreśla, że przyjęcie restrykcyjnych przepisów, takich jak ustawa o organizacjach pozarządowych, może przyczynić się do likwidacji systemu ochrony obrońców praw człowieka, co zwiększy bezkarność; apeluje o uchylenie tych przepisów;
  8. wzywa rząd Gwatemali do podjęcia niezbędnych środków w celu wzmocnienia przepisów i strategii politycznych na rzecz ochrony obrońców praw człowieka, w tym obrońców środowiska i dziennikarzy, oraz do opracowania polityki publicznej na rzecz ochrony obrońców praw człowieka zgodnie z orzeczeniem Międzyamerykańskiego Trybunału Praw Człowieka z 2014 r. oraz zobowiązaniem podjętym przez samą Gwatemalę przed Radą Praw Człowieka ONZ w 2018 r.; zaleca rządowi Gwatemali ratyfikację umowy z Escazú;
  9. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie przez władze Gwatemali Prezydenckiego Komitetu Przeciwko Korupcji oraz Prezydenckiego Komitetu na rzecz Pokoju i Praw Człowieka, jako głównych filarów rządowego krajowego planu innowacji i rozwoju, a także w celu wdrożenia polityki promującej przejrzystość, walkę z korupcją i bezkarnością; wzywa te komitety do osiągnięcia konkretnych wyników;
  10. zachęca rząd Gwatemali do dalszej współpracy ze wszystkimi oenzetowskimi i regionalnymi mechanizmami ochrony praw człowieka w celu skuteczniejszego propagowania i lepszej ochrony praw człowieka w tym kraju; zaleca rządowi Gwatemali przedłużenie mandatu OHCHR w Gwatemali na rozsądny okres;
  11. z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez ambasady państw członkowskich UE i delegaturę UE w Gwatemali w odniesieniu do środków ochrony obrońców praw człowieka; wzywa Komisję do znacznego rozszerzenia i aktywniejszego wdrażania środków ochrony, w tym do rozszerzenia obserwacji przesłuchań obrońców praw człowieka, którzy zostali uznani za przestępców, zwłaszcza obrońców praw człowieka działających w dziedzinie ochrony środowiska i praw kobiet, m.in. poprzez zwiększenie wsparcia dla niezależnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
  12. wzywa UE i jej państwa członkowskie do wykorzystania mechanizmów określonych w umowach o stowarzyszeniu oraz dialogu politycznym i współpracy, aby zdecydowanie zachęcić Gwatemalę do realizacji ambitnego programu na rzecz praw człowieka oraz do walki z bezkarnością w celu poprawy sytuacji w zakresie praw człowieka w tym kraju;
  13. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, specjalnemu przedstawicielowi UE ds. praw człowieka, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Organizacji Państw Amerykańskich, Europejsko-Latynoamerykańskiemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu, prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Gwatemali, sekretariatowi integracji gospodarczej Ameryki Środkowej oraz Parlamentowi Środkowoamerykańskiemu.
-